

Buitengewoon vrijgevig – Spreuken 3:9-10

- Lezing: Spreuken 3:1-10

¹Mijn zoon, vergeet mijn lessen niet,
houd in je hart mijn richtlijnen vast.
²Ze vermeerderen de dagen van je leven,
geven je vele jaren van geluk.
³Mogen liefde en trouw je nooit verlaten,
wind ze om je hals,
schrijf ze in je hart.
⁴God en de mensen zullen je genegen zijn
en je zult waardering ondervinden.
⁵Vertrouw op de HEER met heel je hart,
steun niet op eigen inzicht.
⁶Denk aan Hem bij alles wat je doet,
dan baant Hij voor jou de weg.
⁷Wees niet eigenzinnig,
maar heb ontzag voor de HEER
en ga het kwaad uit de weg.
⁸Het zal je sterken als een medicijn,
het verkwikt je lichaam.
⁹Eer de HEER met al je rijkdom,
met het beste van de oogst.
¹⁰Graan zal je voorraadschuren vullen,
je kuipen lopen over van wijn.

- Tekstlezing: Spreuken 3:9-10

⁹Eer de HEER met al je rijkdom,
met het beste van de oogst.
¹⁰Graan zal je voorraadschuren vullen,
je kuipen lopen over van wijn.

Preek

Lieve mensen,

Een filmpje dat op TikTok meer dan 17 miljard (!) keer is bekeken gaat over manifesteren. Manifesteren is: met je gedachten je droomleven creëren. Er zijn heel wat influencers en ook celebrities die beweren dat ze door manifesteren beroemd geworden zijn en rijk.

Nou is dat helemaal geen nieuwe trend. Een tijd geleden had je een boek: 'the Secret'. Ook daarin werd beweerd dat als je je gedachten ergens op zette. Als je je maar niet liet afleiden door negatieve gedachten. Dat dan uitkwam wat je wilde. Dat ging zelfs zover dat mensen een vrije parkeerplaats midden in de stad voor zich zagen. En dan geen gedachten van 'ach, het zal wel niet'. Nee, alleen maar positief. En dan was die parkeerplaats er ook. Vlak voor de deur waar ze moesten zijn.

Ook onder christenen is dat een trend. Je hebt welvaartspredikers. Die zeggen dat God jouw bidden wil verhoren. Dat rijkdom en macht binnen jouw bereik liggen. Er was zelfs een boekje dat heette 'het gebed van Jabes'. Dat boekje gaat over deze tekst:

Slide: ¹⁰Jabes bad tot de God van Israël: 'Zegen mij: maak mijn grondgebied groot en bescherm me tegen het kwaad, zodat ik geen pijn hoeft te lijden.' God gaf hem wat hij gevraagd had. (1 Kronieken 14)

Dat boekje legde deze tekst als volgt uit: als je dit gebed elke dag bidt, dan gaat God dat verhoren! Je zult rijk worden en altijd gezond blijven. Alsof het een toverformule of een mantra is. Het is niet anders dan manifesteren van rijkdom en gezondheid. En het gooit succes en zegen door elkaar.¹

Maar ja, als je naar onze tekst van vandaag kijkt? Ik pak hem er nogmaals bij:

Slide: ⁹Eer de HEER met al je rijkdom,
met het beste van de oogst.
¹⁰Graan zal je voorraadschuren vullen,
je kuipen lopen over van wijn.

Daar staat toch eigenlijk hetzelfde? Als jij de HEER dient met al je rijkdom, dan zullen je kuipen overlopen van wijn en je voorraadschuren vol met graan komen te liggen. Salomo was toch niet dom!? Als het zo in de Bijbel staat, dan zal het toch wel kloppen! ... Maar ja, wat staat hier eigenlijk?

Slide: Eer de HEER met al je rijkdom

Dat is een bijzondere zin in het Oude Testament. Want in Israël had je de regel van de tienden. Die regel werd al ingesteld toen de Joden nog geen millimeter van het beloofde land in bezit hadden (Numeri 18; Deuteronomium 12 en 14;) Toen al zei de HEER: van alles wat je verdient moet je tien procent afstaan voor de dienst aan mij. Dat moet toch vertrouwen geven dat Hij zal zorgen. Dat Hij je dan ook bezit zal geven. Want het volk had nog niks. En toch vraagt God al dat ze de tienden zullen geven.

Dat was toen heel bijzonder geregeld. Elk jaar moet je de tienden geven. Het eerste en het tweede jaar moest het naar de tempel worden gebracht. Dat ging naar het onderhoud van het gebouw, de offers en de priesters. En het derde jaar moest je als stad het zelf verzamelen in een opslagplaats. En dat was voor de vreemdelingen, de weduwen en de wezen. Een soort voedselbank, zo zou je kunnen zeggen. Je dient je naaste, maar ook dat is het dienen van je HEER. En zo werden de tienden geheven. Een regel van God.

Maar Salomo zegt dus: eer de HEER met *al je rijkdom*. Niet slechts tien procent, maar met alles wat je hebt en wie je bent! Het betekent dus dat je verantwoord leeft in alles. Je rijkdom, dat is je geld, je spullen, maar ook je gaven en talenten, je tijd, je energie, je gezondheid. Al je rijkdom. Dat betekent dat je *over de hele range* moet nadenken over hoe je God dient. Tien procent was een gemakkelijke

¹ zie ook mijn preek van 13 november 2022 uit de serie over Jakob: <https://waterpleinkerker.nl/wp-content/uploads/2023/01/Genesis-30-en-31-Jakob-5-Succes-of-zegen-preek.pdf>

regel, omdat je dat gewoon kon meten. Maar christelijke vrijheid is dat je vol liefde en vanuit je hart de Heer dient. Dat vraagt best veel van je.

En dan ook nog:

Slide: met het beste van de oogst

Als je het heel nauwkeurig vertaalt staat hier niet 'het beste', maar 'het eerste'. Wordt in de Bijbel ook wel genoemd: 'de eerstelingen'. Dat was ook wettelijk geregeld. Pinksteren was zelfs het feest van de eerstelingen. Dat betekende heel praktisch dat je niet eerst alles ging oogsten en pas daarna naar de tempel ging om God te danken voor de oogst. En dat met allerlei gaven natuurlijk. Nee ... je oogstte ongeveer 10 procent. En dat ging je éérsst naar de tempel brengen. Of éérsst bij de opslag voor de plaatselijke voedselbank afleveren. Voordat je de rest binnenhaalde.

Dus niet een fooi achteraf. Als je alles binnen hebt. Maar een offer vooraf. En dat kostte je ook echt wat. Een offer is altijd iets dat je raakt. Dat is hier ook zo. Want het koren was rijp om te oogsten. Maar midden in de oogsttijd leg je het proces stil. En ga je met de eerste opbrengst naar de tempel. Dat kostte tijd. Tijd waarin misschien wel een storm kon opsteken of hagelbui zou gaan vallen. Of een oorlog uit kon breken. Of brand. En dan zou de rest van de oogst verloren kunnen gaan. Er kan van alles gebeuren, waardoor je zou kunnen denken: eerst maar eens binnenhalen die oogst. En dan pas de reis naar Jeruzalem.

Maar dat is dus precies het verschil tussen een offer en een fooi. Een fooi kan net zo groot zijn, maar met een offer laat je vertrouwen zien. Je laat zien dat je op de HEER vertrouwt. Als je met je hart geeft, als eerste. Dan geloof je dat God je zal zegenen. Je vertrouwt er op dat Hij je niet zal laten zakken. Je geeft als het ware alles uit handen. Of beter: je legt je leven in de handen van God.

Het mooie is dat Salomo in onze tekst de naam van God gebruikt. HEER met hoofdletters. JHWH. Dat betekent, zoals we vaak met Sela zingen: IK BEN. En: IK ZAL ER ZIJN. God belooft dat Hij er zal zijn. Dus kun je met een gerust hart veel weggeven. Offeren. Want God zelf is er morgen ook bij. En overmorgen ook.

Dat is wat Salomo volgens mij ook bedoelt met het vers erna.

Slide: ¹⁰Graan zal je voorraadschuren vullen,
je kuipen lopen over van wijn.

God zal zorgen. Als jij onbekommerd en aan alles voorafgaand je gaven in dienst van de HEER geeft. Zonder dat je bankrekening al gespekt is. Zonder dat je de hele oogst al binnen hebt. Dan zal God zorgen. Jezus zegt het later ook in de Bergrede. En we zingen dat straks ook helemaal aan het einde, na de korte gemeentevergadering.

Slide: ³¹Vraag je dus niet bezorgd af: Wat zullen we eten? of: Wat zullen we drinken? of: Waarmee zullen we ons kleden? – ³²dat zijn allemaal dingen die de heidenen najagen. Jullie hemelse Vader weet wel dat jullie dat alles nodig hebben. ³³Zoek liever eerst het koninkrijk van God en zijn gerechtigheid, dan zullen al die andere dingen je erbij gegeven worden. (Mat.6)

Dat is een heel andere boodschap dan die van influencers. Het is geen manifesteren. Want je doel is compleet anders. Het gaat er niet om dat je zo rijk mogelijk wordt. Het gaat er om dat je al je rijkdom inzet voor de dienst aan God en aan de ander. Geld, gezondheid, tijd, energie. Ze zijn niet het doel, maar altijd een middel. Een middel om in te zetten in het koninkrijk van God.

En als er dus een beroep op je gedaan wordt. Ook straks door de kerkenraad. Via de commissie van beheer. Leg dan je uitgavenpatroon nog eens naast deze tekst uit Spreuken. En kijk ook nog eens op de vacaturebank in de kerkapp. Want God belooft: ik zal er zijn. Geef onbekommerd. Ruimhartig. In de dienst aan Mij en aan je naaste. Ik zal voor je zorgen. Dan kom je niks tekort.

Amen